

“Zelfdenkende software wordt belangrijker, ook bij overheden.”

TEKST
Willem-Jan van Ekert

FOTOGRAFIE
Thomas De Boever

Artificiële intelligentie (AI) vindt meer en meer opgang in het bedrijfsleven en overheidsorganisaties. Dat Netflix jou suggereert om ook het vierde seizoen van The Crown te zien vind je wellicht niet erg. Maar hoe ver kan AI gaan in ons dagelijks leven en op de werkvloer? We spraken met Pieter Duysburgh, operationeel coördinator bij het Kenniscentrum Data & Maatschappij.

Het Kenniscentrum is een samenwerking tussen drie onderzoeksgroepen van VUB, UGent en KULeuven. Als onderdeel van het Vlaams Beleidsplan Artificiële Intelligentie krijgt het steun van de Vlaamse overheid. Het centrum biedt ondersteuning rond juridische, maatschappelijke en ethische aspecten van AI, van datagedreven technologie dus. Het centrum werkt voor bedrijven, beleidsvoerders, middenveld en het brede publiek.

“Er heerst wel wat ongerustheid rond de toepassing van AI. Mensen hebben schrik dat we de controle zouden verliezen over zelfdenkende software die slimmer is dan de mens. Maar dat is vooral voer voor sciencefictionverhalen. Op dit moment zijn er geen General AI-systemen die denken zoals de mens. Dat is een belangrijk onderscheid met de Narrow AI, een gespecialiseerde en meer afgebakende vorm van AI, die in één bepaalde taak heel sterk kan zijn. Narrow AI is momenteel wijdverbreid in ons leven. Een bank, bijvoorbeeld, kijkt na of er geen rare patronen zitten in de uitgaven met jouw bankkaart om zo fraude op te sporen. Of AI wordt ingezet bij zoekmachines: op basis van wat andere mensen intikken, krijg jij automatisch betere suggesties te zien.”

“Vorig jaar hebben we samen met de VDAB gekeken naar de aanbevelingen die je krijgt als je naar een job zoekt. Er was ongerustheid ontstaan of dergelijke suggesties wel werden gecontroleerd. Want er kunnen ethische risico's aan verbonden zijn: uit cijfers blijkt dat vrouwen vaker deeltijds werken. Moeten vrouwen dan automatisch vooral deeltijdse jobs te zien krijgen? Dan stimuleer je mo-

gelijk een bepaalde vorm van discriminatie, tegelijk is het wel de realiteit dat vrouwen vaker deeltijdse jobs aannemen. Hoe moet je algoritme dan werken? Dat zijn delicate afwegingen. Bij deze controle van mogelijke ethische blinde vlekken in het systeem hebben wij de VDAB geholpen.”

“Wij pleiten voor een digital ethicist. Dat is iemand die het maatschappelijke, ethische en juridische perspectief bij impactvolle technologie binnen organisaties in de gaten houdt. Het is een uitdagende denkoefening en het profiel staat nog niet helemaal op punt. We proberen dat nu te concretiseren door een aantal competenties op te stellen voor die functie. Ik zie zo'n digital ethicist zeker ook bij overheidsinstellingen, omdat die een belangrijke maatschappelijke opdracht hebben, meer dan in het bedrijfsleven.”

“Verdwijnen er jobs door AI of worden er juist nieuwe gecreëerd? Dat is de vraag van één miljoen. Uit een recent rapport van de OESO blijkt dat er inderdaad jobs verdwijnen, maar dat er evengoed nieuwe jobs bijkomen. Zij schat dat momenteel 14 procent van de jobs automatiseringsrisico loopt. Tegelijk stijgt de werkgelegenheid in alle OESO-landen ondanks de automatisering. Vooral laaggeschoolde werknemers lopen meer risico op jobverlies. Een ander typisch vraagstuk gaat over digitale inclusie. Heeft iedereen genoeg kennis om ermee te werken? Dat speelt heel sterk bij overheden. Bij de digitalisering van een overheidsdienst moet de overheid grondig nagaan of en hoe elke burger van die dienst gebruik kan maken.”